

לקרוא את ש"י עגנון

שוא ידליקו נר נשמה

אם יכבוהו היתומים בדמעותיהם

מי אומר את השיר הזה? איש אינו אומר אותו. המספר אומר, כמובן, אבל הוא אינו מביאו מדברי אדם המצוי בסיפור או מניסיונו האישי — הרי הוא נסתר וערטילאי לחלוטין כמספר כול-יודע. השיר הזה עולה ב"עולם" של הסיפור: הוא מצביע על פער, על מקום של שתיקה והיעדר יכולת להגדיר בצורה של רצף סיפורי. השיר גם אינו מייצג כלל את הגיבור באופן ישיר — הרי אין כאן יתומים, ואיש אינו בונה ארמון. השיר נוגע, בדרך פשוטה של שיר קינה עממי, בכוחו הגורף של האבל, ובעיקר בשאלת היחס בין האדם החי ומעשיו לבין הכוחות הגורפים המתגלים בכל כוחם האימתני בניסיון הצער הנוקב על מות אדם קרוב. תמונת המבנה (הארמון) שעל פני הנחל התת-קרקעי היא תמונת האישיות הקרובה להתמוטט כשם שהיא תמונת הכתיבה שאינה יכולה להיבנות (פרטים רבים, אגב, בתיאור הכתיבה באגדת הסופר מדמים אותה למלאכת בנייה אדריכלית). אבל יותר מתוכנו של השיר פועלת כאן עצם מציאותו; עצם ההחלפה הפתאומית בין הז'אנרים של הפרוזה והשירה. זוהי הכרזה כי רגע החיים הזה שבסיפור אינו יכול להיות מגולם בכליה של הפרוזה, וכי שיר, ולו יהא השיר הפשוט ביותר, הוא הכלי היחיד לגעת בכאב היסודי הזה; הוא הכלי להציב תמורה מילולית לדמעה.